

Vogels van de Nederlandse Rode Lijst

DOOR TOM LOORIJ

Deel 13: de grauwe vliegenvanger.....

VOGELPOSTZEGEL UIT DE COLLECTIE VAN TOM LOORIJ

De grauwe vliegenvanger is in menig opzicht een echte stiekemer op de Rode Lijst. In de eerste plaats is hij heel stiekem op die lijst terecht gekomen. Voor velen is het wellicht ook een grote verrassing dat hij daar op staat. In ieder geval qua naam is hij immers toch een heel bekende vogel? Hij staat dan ook te boek in de lichtste categorie: "gevoelig" en met zijn geschatte aantal broedparen van 20.000 tot 30.000 behoort hij ongetwijfeld tot de meest algemene soorten op die Rode Lijst.

Maar ook voor vogelaars is hij een stiekemer. Hij is qua uiterlijk een heel onopvallende verschijning, er zit geen opvallend kleurtje in zijn verenpak. En ook zijn liedje stelt niet veel voor, heel bescheiden murmelt hij maar iets voor zich uit. Je moet goed bedacht zijn op hem want je ziet en hoort hem zo maar over hoofd. Daarnaast komt hij werkelijk overal voor in Nederland, maar ner-

gens is ie echt algemeen. Hier een paartje, daar een paartje, maar nooit veel bij elkaar. Het meest valt hij nog op als er jongen zijn en hij driftig op insectenjacht moet gaan. En dat doet hij dan op de typische vliegenvangermanier: vanaf een opvallende uitkijkpost in een snelle vlucht toehappen naar een voorbijvliegend insect en dan gauw naar zijn nest.

De grauwe vliegenvanger is dus lastig te inventariseren en het duurde daarom even voordat de tellers bij SOVON door hadden dat er iets mis was met deze soort. Maar toen bleek het ook goed mis te zijn: een afname van 50 tot 75% in zo'n 40 jaar tijd! Die achteruitgang begon al in de jaren 70 en 80 van de vorige eeuw met name in het agrarisch gebied. De reden is in deze rubriek al meermalen gezegd: de toenemende

Kauw de bouwer

natuurlijk

grootschaligheid en mogelijk ook een verminderd voedselaanbod (insecten). In de jaren 90 nam hij ook in de bossen in aantal af. En dat is vreemd, want de bossen verouderen in Nederland en er wordt op veel grotere schaal natuurlijk bosbeheer gepleegd. Dat zijn factoren die juist gunstig zouden moeten uitpakken voor deze soort.

De exacte oorzaak van de achteruitgang is dan ook moeilijk aan te wijzen. Wellicht is het een complex van factoren. Minder gunstige omstandigheden in de Sahel waar hij overwintert, is er ongetwijfeld één van. Eerstejaars vogels hebben bovendien een verminderde overleving. Maar ook klimaatfactoren in ons land kunnen een rol spelen en hebben het broedsucces doen verminderen. Er is dus nog veel onderzoek nodig om de beste maatregelen te kunnen nemen om de dalende spiraal bij de grauwe vliegenvanger tot staan te brengen en om te buigen in een toename.

De Grauwe Vliegenvanger is ook een parkvogel en in Den Haag, waar we nogal gezegend zijn met landgoederen en grote groengebieden die in potentie geschikt zijn voor deze soort, is de afnemende trend ook waarneembaar. Uit oude inventarisatiegegevens blijkt dat eind jaren 80 en zelfs in de jaren 90 van de vorige eeuw nog in diverse parken een paartje zijn territorium had. In de laatste inventarisatierapporten van de Haagse Vogelbescherming zijn deze territoria nog maar sporadisch te vinden, in 2010 had alleen Voorlinden nog een territorium. In veel vogelrustgebieden en groengebieden waar vroeger een territorium was vastgesteld, staat nu slechts een liggend streepje...

Wellicht moeten we volgend jaar maar eens extra goed uitkijken naar deze vogel en systematisch alle waarnemingen en mogelijke broedgevallen, ook buiten de gebieden die al standaard door onze vogelwachters geteld worden.

